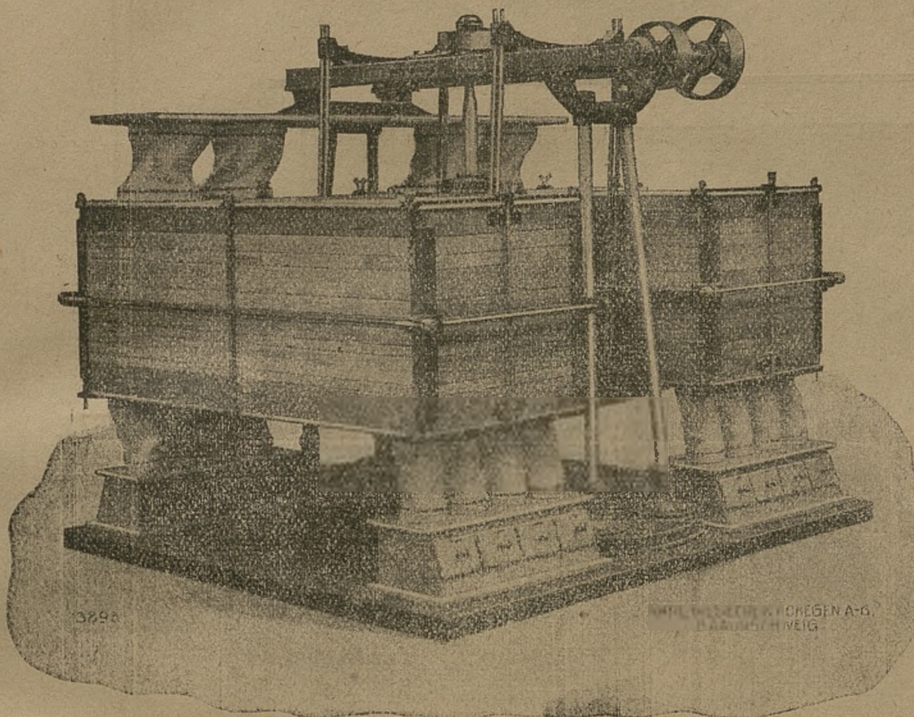
# Zakłady Budowy Młynów i Fabryka Maszyn



Aby nasze pytle płaskie Patent Kenegen, które w pokaźnej ilości 8.400 rozpowszechnione są na całej kuli ziemskiej, zastosować do użytku w małych młynach, budujemy takowe obecnie wedle życzeń, w wykonaniu stojącem lub wiszącym (Model D).

Powyższa maszyna zastępuje pracę kilku pytli cylindrowych lub odśrodkowych.

Maszyna ta potrzebuje tylko ułamek tej siły pędnej, którą zużywają wyżej wzmiankowane maszyny.

# AMME, GIESECKE & KONEGEN

Tow. Akc. w Brunświku

**Jeneralne przedstawicielstwo na Polskę:**

## Inżynier W. Niemann.

## Warszawa, ul. Chłodna 26 m. 6. Tel. 283-20.

ADRES TELEGRAFICZNY: **Muehlenbau — Warszawa.**

Budowa i przebudowa młynów wszelkich typów. Budowa spichrzów, silosów zbożowych, suszarni, transporterów, tak mechanicznych, jak pneumatycznych.
Turbiny wodne dla wszystkich spadów i wydajności.

**Wszelkie maszyny młyńskie światowej marki AGK.** 6




Od wielu dziesiątków lat najdoskonalszy wyrób.

Najcięższa, Najtrwalsza gaza.




Najkorzystniejsza w użyciu.

Ceny przystępne.

**SKŁADY FABRYCZNE wszystkich używanych numerów i gatunków**

W FABRYCE MASZYN I KAMIENI MŁYŃSKICH

**ŁĘGIEWSKI i HARTWIG**

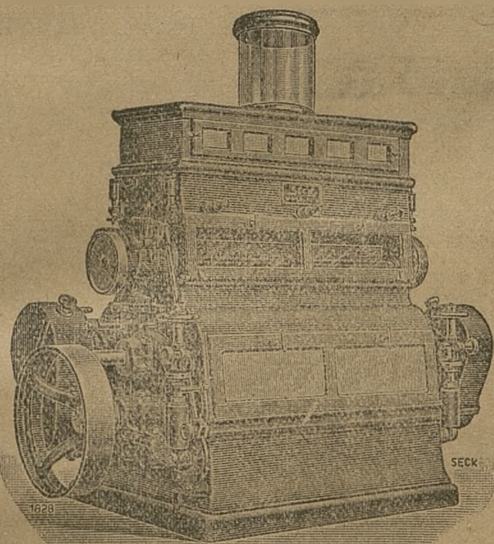
Warszawa-Praga, ul. Szeroka № 11

**i w CENTRALI HANDLOWEJ MŁYNARZY POLSKICH, Sp. Akc.**

Warszawa, ul. Nowy Swiat № 70, telefonu № 222-92. 9

Zakłady Budowy Młynów i Fabryka Maszyn

# Bracia SECK




**Budowa i przebudowa młynów, spichrzów zbożowych, suszarni zboża, elewatorów, słodowni i urządzeń do usuwania kurzu.**

**Dostawa wszelkich maszyn młyńskich.**

Wyłączne przedstawicielstwo na Polskę

**inż. MICHAŁ GRABSKI**

**w Warszawie, ul. Poznańska № 23, róg Wspólnej**

Telefon 148-98

7

Tow. Akc. **J. JOHN** w Łodzi,

wyrabia jako specjalność:

# WALCE MŁYŃSKIE

w stanie surowym lub zupełnie gotowym, nie ustępujące w niczem walcom zagranicznym

Łożyska elewatorowe. kompletne przystawki napędowe do elewatorów,
Mechanizmy i całkowite uzbrojenia do kamieni młyńskich i t. p.;

**Pędnie** (Transmisje), **Koła zębate,**

**TOKARKI** SZYBKOTNĄCE

8

**WIERTARKI** słupowe, **IMADŁA** równoległe o szer. szczęk 100 m/m;

**RUSZTA ekonomiczne oraz wszelkie odlewy żeliwne.**

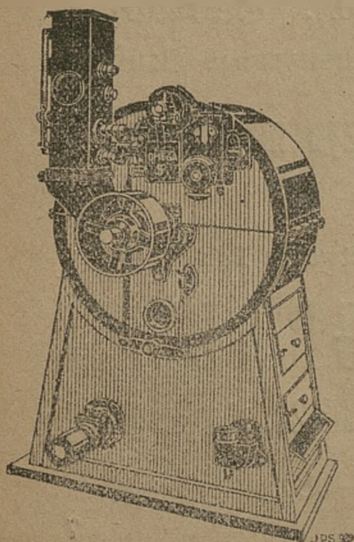
WŁASNE BIURA SPRZEDAŻY:

| Warszawa | Lwów | Kraków | Poznań | Lublin |
|---|---|---|---|---|
| Al. Jerozolimska 51. | ul. Zyblikiewicza 39. | ul. Basztowa 24. | Wały Zygmunta Augusta 2. | Krak.-Przedm. 58 |

## Zakłady Budowy Młynów i Fabryka Maszyn

# JÓZEFA PROKOPA, Synowie

**w Pardubicach.**



Najnowsza maszyna łuszcząca

## OMEGA

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ:

## w Centrali Handlowej Młynarzy Polskich

Spółka Akcyjna

w Warszawie, ul. Nowy-Świat 70.

**Telefony: 222-92, 277-45, 107-51.**

Dostawa wszelkich maszyn młyńskich. 10



# TURBINY WODNE systemu FRANCIS'A

o wysokim współczynniku pożytecznego działania mało wrażliwe na zmienny przepływ wody, silnej budowy z pokrywą, spoczywającą na jednolitych z dolną obsadą ramionach, zabezpieczających przesunięcia się pokrywy. Łożysko samosmarujące się na pracę poosiową i poprzeczną. Termin i cena ścisłe

## Ł. Warwasiński, J. Wojakowski i S-ka

## Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza

**w Nowo-Radomsku.** 11

Rok VII. Warszawa, 28 lutego 1925 r. № 4

# MŁYNARZ POLSKI

ORGAN ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH

**Redakcja i Administracja: Warszawa, Nowy-Świat 70, skrz. poczt. 68, tel. 277-45.**

Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 11 do 2 pp. Administracja czynna od godz. 10 do 3 pp.

Warunki prenumeraty: { Dla członków Zw. Mł. Pol. kwartalnie 4 zł.
{ Dla nie członków „ 6 „

**Ogłoszenia:** *Okładka* — 1/1 str. 75 złp. *Ogłoszenia przed tekstem* — 1/1 str. 72 złp., 1/2 str. 37 złp. *W tekście o 50 proc. drożej. Margines* — 15 złp. *Ogłoszenia za tekstem* — 1/1 str. 70 złp. 1/2 str. 36 złp., 1/4 19 złp., 1/8 str. 10 złp., 1/16 str. 5 złp. *Drobne* — 10 gr. pol. od słowa. Załączniki do całego nakładu od umowy.

1615 numer naszego konta w P. K. O.

# Sposoby i wyniki mielenia ziarna zbożowego.

(Dokończenie).

**Jedno znowu z najwięcej krańcowych urządzeń pytlowego młyna pszennego z 8-krotnem śrutowaniem ziarna na walcach rowkowanych** o średnicy 220 mm. i przy zastosowaniu stopniowo coraz drobniejszego rowkowania, poczynając od 5-ciu, aż do 10-ciu rowków na 1 cm. powierzchni obwodowej walca, oraz z zużyciem gładkich walców o średnicy 300 mm. do rozczyniania kaszek, a kamieni francuzkich lub sztucznych do wymielania miałów i rozczynów otrębowych, przedstawia następujący przebieg czynności przemiałowych:

**1-sze śrutowanie ziarna** daje nieznaczne ilości mąki, miału i kaszki pośrednich gatunków;

**2-gie śrutowanie** daje nieco lepsze i w cokolwiek większych ilościach mąkę, miał i kaszkę;

**3-cie i 4-te śrutowanie** daje najlepsze i w największych ilościach mąkę, miał i kaszkę;

**5-te i 6-te śrutowanie** daje dobre jeszcze i w większych ilościach mąkę, miał i kaszkę (kaszka 6-go śrutowania jest trochę gorszą od kaszki 5-tego śrutowania;

**7-me śrutowanie** daje poślednie i w mniejszych ilościach mąkę i miał, bez kaszek;

**8-me śrutowanie** daje jeszcze więcej poślednie i w mniejszych ilościach, od poprzedniego śrutowania mąkę i miał, oraz otrębę grubą.

**Sortowanie kaszek i miałów z 2-go śrutu** daje rozczyny i kaszki gatunkowe na kaszkowej gazie jedwabnej Nr. 22—30, a miały — na gazie Nr. 32 **z 3-go, 4-go i 5-go śrutu** gatunkuje się rozczyny i kaszki na gazie Nr. 22—50, a miały — na gazie Nr. 56 i Nr. 3 do 10; **z 6-tego śrutu** nie otrzymuje się rozczynu, a tylko kaszki i miały, które gatunkuje się tak, jak z poprzedniego śrutu; z 7-go śrutu otrzymuje się tylko miał, gatunkowany na gazie jedwabnej Nr. 3—10 i tak samo z 8-go śrutu dostaje się tylko miał, który gatunkuje się na gazie Nr. 3—9.

**Czyszczenie na wialniach sitowych kaszek,** odebranych oddzielnie z każdego numeru siatki lub gazy poprzedniego sortowania ich, wydaje po 4 gatunki jakościowe tychże, zwane **kaszką przednią (wyciągową)**, jako najlepszego gatunku **drugorzędną (montową)**, jako kolejno drugiego gatunku **trzeciorzędną (bułkową)** — trzeciego gatunku i **pośledną — czwartego gantunku**, podczas gdy każdy z tych jakościowych gatunków kaszek dzieli się znowu równocześnie na 4—5 gatunków podług ich wielkości, a mianowicie kaszka przednia (wyciągowa) na 5, a każda z pozostałych gatunków, t. j. drugorzędna (montowa), trzeciorzędna (bułkowa) i poślednia — na 4 gatunki owe numera porządkowe, przyczem gatunek Nr. 1 do 2 zwie się **kaszką grubą**, Nr. 3—4 — **kaszką średnią**, a Nr. 5 **kaszką drobną; czyszczenie** znowu **na wialniach sitowych miałów,** odebranych oddzielnie z każdego numeru siatki lub gazy poprzedniego sortowania ich, wydaje po 4 gatunki jakościowe miałów, oznaczane Nr. 0, 1, 2 i 3.

Wymienione wyżej produkty mielenia, pochodzące ze stopniowych śrutowań ziarna, przy dalszem ich rozczynianiu na walcach gładkich i wymielaniu na mąkę na kamieniach młyńskich, podlegają ponownym odpowiednim do ich gatunkowości segregacjom po wysianiu z każdego z odnośnych produktów drobienia części mącznych, co z podanego poniżej przebiegu procesu mielenia, ujętego w tabele, dostatecznie tłomaczy się.

Dla należytego wreszcie zrozumienia przyjętych nazw dla międzyproduktów mielenia, posłużą następujące objaśnienia: nieprzesiana pozostałość siatki pierwszego przedpytla zwie się **śrutem,** a drugiego przedpytla — **rozczynem,** podczas gdy kaszki, przechodzące przez gazę Nr. 22, 24 i 26, dają po oczyszczeniu na wialniach kolejno: kaszkę przednią Nr. 1, drugorzędną Nr. 2, trzeciorzędną Nr. 2 i **poślednią**

Nr. 2, a kaszki, przechodzące przez gazę Nr. 28, 30 i 32 dają po oczyszczeniu kaszkę przednią Nr. 2, albo drugorzędną Nr. 3, oraz kaszkę trzeciorzędną Nr. 3, albo poślednią Nr. 3; następnie kaszki, przechodzące przez gazę Nr. 34, 36, 38 i 40, dają po oczyszczeniu kaszkę przednią Nr. 3, drugorzędną Nr. 4, trzeciorzędną Nr. 4, albo poślednią Nr. 4; dalej kaszki, przechodzące przez gazę Nr. 42, 44 i 46, dają po oczyszczeniu kaszkę przednią Nr. 4, drugorzędną Nr. 5, trzeciorzędną Nr. 5, albo poślednią Nr. 5, wreszcie kaszki, przechodzące przez gazę Nr. 48 i 50, dają po oczyszczeniu kaszkę przednią Nr. 5, albo drugorzędną Nr. 5, oraz trzeciorzędną Nr. 5, albo poślednią Nr. 5; przyczem zauważa się, że kaszki przednie otrzymuje się z trzeciego i czwartego śrutowania; ogólnie zatem numera gazy kaszkowej 22, 24 i 26 odpowiadają kaszkom grubym, numera 28, 30 i 32 — mniej grubym, numera 34, 36, 38 i 40 — średnim, numera 42, 44 i 46 — drobnym, a numera 48 i 50 — najdrobniejszym kaszkom.

Przeciętny wynik przemiałowy dla pytlowego młyna pszennego, na podstawie kilkoletniego szczegółowego badania tego systemu mielenia różnorodnych gatunków pszenicy, przy 8-krotnem śrutowaniu ziarna, przedstawiają poniższe tabele, z podaniem ilości w odsetkach wszystkich między-produktów mielenia i ostatecznych gatunków mąki i otrąb, w stosunku do surowego ziarna, przyjętego na 100 procent, przyczem odpadki żubrowe, po należytem oczyszczeniu i ożubrowaniu ziarna, są tam oznaczone na 4 procent, to znaczy, że czysta i obłuskana pszenica, idąca do przemiału, stanowi 96 proc. pszenicy surowej; a zauważa się jeszcze ogólnie, że przyjęte w tabelach numeracje, osobliwie mąki, mogą być zmienne i dostosowywane do miejscowych zwyczajowych stosunków danej okolicy.

## 1. Śrutowanie ziarna na walcach rowkowanych.

| CZYNNOŚCI | % | Mąka śrutowa | | | Miał śrutowy | | | Kaszka śrutowa | | | Rozczyn | Otręba | Strata |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 1 | 2 | 3 | 1 | 2 | 3 | | | |
| 1-sze śrutowanie . . . . | 96 | — | — | 1/4 | — | — | 1/4 | — | — | 1/4 | 1/2 | — | — |
| 2-ie „ . . . . | 94 3/4 | — | — | 1/4 | — | 1/2 | — | — | 6 | — | 1 | — | — |
| 3-cie „ . . . . | 87 | 2 | — | — | 2 | — | — | 24 | — | — | 2 | — | — |
| 4-te „ . . . . | 57 | 2 1/2 | — | — | 2 1/2 | — | — | 21 | — | — | 2 | — | — |
| 5-te „ . . . . | 29 | 2 | — | — | 2 | — | — | — | 7 | — | 1 | — | — |
| 6-te „ . . . . | 17 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 2 | — | — | — |
| 7-me „ . . . . | 13 | — | — | 1 1/2 | — | — | 2 | — | — | — | — | — | — |
| 8-me „ . . . . | 9 1/2 | — | — | 1 | — | — | 2 | — | — | — | — | 6 1/4 | 1/4 |
| Wynik śrutowania . . . | — | 6 1/2 | 1 | 3 | 6 1/2 | 1 1/2 | 4 1/4 | 45 | 13 | 2 1/4 | 6 1/2 | 6 1/4 | 1/4 |
| | | 10 1/2% | | | 12 1/4% | | | 60 1/4% | | | | | |
| Drobienie rozczynów . . | 6 1/2 | 1/2 — | | | 3/4 — | | | 4 — | | | — | 1 1/4 | — |
| Wynik ogólny . . . . . | — | 11 | | | 13% | | | 64 1/4% | | | — | 7 1/2% | 1/4% |

Odnośnie do powyższej tabeli zauważa się, że objęte przez nią czynności uskuteczniają się automatycznie, to znaczy, że ziarno, śruty i rozczyny przechodzą samoczynnie z jednej maszyny na drugą i że system ten 8-krotnego śrutowania, pochodzenia austryjacko-węgierskiego, jest obecnie przeważnie redukowany do 6-ciu śrutowań, a to na podstawie licznych doświadczeń praktycznych, które stwierdziły, że po 6-krotnem śrutowaniu pszenicy możebnem jest nietylko otrzymywanie dostatecznie czystych otrąb, lecz także zupełnie takie same, jak przy 8-krotnem śrutowaniu, ilościowe i jakościowe kaszki i miały.

## 2. Gatunkowanie i czyszczenie kaszek i miałów na sortownikach i wialniach

| CZYNNOSCI | % | Kaszka przednia (wyciągowa) | | | | | Kaszka drugorzędna (montowa) | | | | | Kaszka trzeciorzędna (bułkowa) | | | | | Kaszka poslednia (otrębiasta) | | | | | Miał | | | Odchody | Straty |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 1 | 2 | 3 | | |
| z 1-go śrutowania . . | 1/2 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1/4 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1/4 | — | — |
| „ 2-go „ . . | 6 1/2 | — | — | — | — | — | 1 | 1 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/4 | 1/8 | 1/8 | — | — |
| „ 3 go „ . . | 26 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 1/2 | 1 1/2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1/2 | 1/4 | 1/4 | 1/2 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1 1/2 | 1/4 | 1/4 | — | — |
| „ 4-go „ . . | 23 1/2 | 2 | 2 1/2 | 2 1/2 | 2 1/2 | 2 1/2 | 2 | 1 | 1 | 3/4 | 3/4 | 1 | 1 | 1/2 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1 1/2 | 3/4 | 3/4 | — | — |
| „ 5-go „ . . | 9 | — | — | — | — | — | 1 | 3/4 | 1/2 | 1/2 | 1/4 | 1 | 1 | 1/2 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | 1/8 | 1/8 | 1 1/4 | 1/2 | 1/4 | — | — |
| „ 6-go „ . . | 3 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/4 | 1/4 | 2 | 1/4 |
| z drobienia rozczynów | 4 3/3 | — | — | — | — | — | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/4 | 1/4 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/8 | 1/4 | 1/4 | 1/4 | — | — |
| Wynik . . . . . . . | 73 1/4 | 5 | 5 1/2 | 5 1/2 | 4 1/2 | 4 1/2 | 6 1/2 | 4 3/4 | 4 | 3 1/4 | 3 | 3 3/4 | 3 3/4 | 2 1/8 | 1 1/8 | 1 1/8 | 1 5/8 | 1 1/4 | 1 1/4 | 1 1/8 | 1 1/8 | 5 1/4 | 2 1/8 | 1 5/8 | 2 | 1/4 |
| | | 25% | | | | | 21 | | | | | 11 7/8 | | | | | 6 3/8 | | | | | 9 | | | | |

**Razem 73 1/4% — 2 1/4% (odchody i straty) = 71%.**

## 3. Rozczynianie kaszek na walcach gładkich.

| CZYNNOŚCI | % | Mąka | | | Miał | | | | | Odchody | Otręby |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 00 | 0 | 1 | 2 | 3 | | |
| Kaszka przednia (wyciągowa) . . | 25 | 1 | — | — | 10 | 13 | — | — | — | 1 | — |
| „ drugorzędna (montowa) . | 21+1 | 1 | — | — | — | 10 | 9½ | — | — | 1½ | — |
| „ trzeciorzędna (bułkowa) . | 11⅞+1½ | 1 | — | — | — | — | 10 | — | — | 2⅜ | — |
| „ poślednia (otrębiasta) . . | 6⅜+2⅜ | — | 1 | — | — | — | 5 | — | — | 2 6/8 | — |
| I-szy odchód . . . . . . . . . | 2 6/8 | — | — | ¼ | — | — | ¾ | — | — | 6/8 | — |
| II-gi „ . . . . . . . . . . | 6/8 | — | — | ⅛ | — | — | 2/8 | — | — | — | ⅜ |
| | | 3 | 1 | 2/8 | 10 | 23 | 25½ | — | — | | ⅜ |

## 4. Wymielanie miałow i pozostałości na walcach gładkich i kamieniach.

| CZYNNOSCI | % | Mąka | | | | | | | | Miał | | | | | | | Otręby | | Rozkusz |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 00 | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | grube | drobne | |
| Wymielanie miału 00 . | 10 | 5 | — | — | — | — | — | — | — | 5 | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 0 . | 23+5 | — | 15 | — | — | — | — | — | — | — | 13 | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 1 . | 9½+13 | — | — | 10 | — | — | — | — | — | — | 12½ | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 1 . | 15¼+12½ | — | — | 10 | — | — | — | — | — | — | 17¾ | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 1 . | 5¼+17¾ | — | — | 10 | — | — | — | — | — | — | — | 13 | — | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 2 . | 13+2½ | — | — | — | 5 | — | — | — | — | — | — | 10⅛ | — | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 3 . | 10⅛ | — | — | — | — | 3 | — | — | — | — | — | — | 7⅛ | — | — | — | — | — | — |
| „ „ 4 . | 6⅛ | — | — | — | — | — | 2 | — | — | — | — | — | — | 4⅛ | — | — | — | — | — |
| „ pozostałości | 1⅝+11 2/8 | — | — | — | — | — | — | ⅝ | 2 | — | — | — | — | — | — | — | 3 | 7¼ | 1 |
| Wynik . . . . . | | 5 | 15 | 30 | 5 | 3 | 2 | ⅝ | 2 | — | — | — | — | — | — | — | 3 | 7¼ | 1 |
| Mąka śrutowa z rozczyn. | 15⅜ | — | — | 3 | — | 6½ | 2⅜ | 3½ | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Otręby śrutowe . . . | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 6¼ | — | ½ |
| **Ostateczny wynik przemiałowy . . . . .** | | 5 | 15 | 33 | 5 | 9½ | 4⅜ | 4⅛ | 2 | — | — | — | — | — | — | — | 9¼ | 7¼ | 1½ |

78% mąki 16½

16½% otrąb

1½% rozkurzu

**Ogółem 96% ziarna surowego,**

przyjętego na 100%, z których 4% stanowią straty przy oczyszczaniu i żubrowaniu ziarna.

Z powyższego zobrazowania pytlowego młyna pszennego, z zastosowaniem najwyższego 8-krotnego śrutowania ziarna, widzi się, jak uciążliwym i skomplikowanym jest tego rodzaju system mielenia, toteż w obecnym czasie powojennym rozpoczyna się nowa era w świecie młynarskim z dążnością wytwarzania mniej licznych i wykwintnych gatunków mąk zbożowych, jako wymagających nader skomplikowanych i kosztownych urządzeń maszynowych, a oprócz tego, zużywających nadmiernie dużo siły popędowej i potrzebujących bardzo umiejętnej i drogiej obsługi. **Należy więc przypuszczać, że dotychczasowe skomplikowane systemy mielenia ulegać będą z biegiem czasu coraz większym uproszczeniom, zdążającym do wytwarzania przedewszystkiem zdrowej, pożywnej i taniej mąki.** Taki stan rzeczy nietylko nie obniża wartości całego powyższego zobrazowania dotychczasowych sposobów mielenia i ich wyników przemiałowych, z podaniem zużywanych do tego sił popędowych, lecz przeciwnie, może ono najlepiej służyć za wskaźnik dla przedsiębrania najodpowiedniejszych środków do zaprowadzenia w młynach pożądanych uproszczeń i zmian, stosownie do obecnych potrzeb młynarstwa zbożowego.

**Inż. St. Małyszczycki.**

# Kronika.

## WYPŁATA DYWIDENDY PRZEZ BANK POLSKI.

Począwszy od dnia 16 lutego r. b. Bank Polski i wszystkie jego Oddziały — przystąpił do wypłacania dywidendy swoim akcjonarjuszom za okres ośmiu miesięcy, t. j. od dnia 1 maja 1924 r. do dn. 10 stycznia 1925 r. Dywidenda za ten okres wynosi 8 zł. od jednej akcji stuzłotowej, to znaczy, że wynosi ona 12% w stosunku rocznym.

Każdy z pp. młynarzy, posiadający akcje Banku Polskiego, zgłosiwszy się do najbliższego Oddziału Banku Polskiego lub do centrali w Warszawie, otrzyma dywidendę po 8 zł. na każdy kupon Nr. 1. Należy również zaznaczyć, że akcje Banku Polskiego i otrzymana od nich dywidenda zwolnione są od podatku t. zw. od rent i kapitałów w przeciągu lat dziesięciu.

## POŻYCZKA AMERYKAŃSKA.

W listopadzie r. ub. rząd polski rozpoczął pertraktacje przez posła w Waszyngtonie o udzielenie Polsce znaczniejszej pożyczki. Pertraktacje, prowadzone z firmą Dillon Read and Company doprowadziły do pomyślnego wyniku i w dniu 14 lutego podpisaną została umowa na udzielenie Polsce pożyczki w sumie 50 milj. dolarów nomin. Pożyczka ma być wypłacona w 2 ratach, z których pierwsza zaraz po podpisaniu umowy, druga zaś po zakończeniu subskrypcji na pożyczkę, w każdym jednak razie nie później, niż w dniu 1 sierpnia b. r. Kurs emisyjny uzależniono od konjunktury, i jak wiadomo, subskrypcja na pierwszą ratę pokryta została w ciągu paru godzin przy kursie 5 za 100. Oprocentowanie pożyczki wynosi 8%. W tych warunkach należy sądzić, że subskrypcja na 2 ratę będzie zaraz przeprowadzona, nie czekając 1 sierpnia.

Pożyczka amerykańska nie jest przeznaczona na cele budżetu Państwa, lecz ma być użyta całkowicie na cele inwestycyjne. Już teraz można stwierdzić, że większość otrzymanej sumy pójdzie na budowę nowych linji kolejowych i na potrzeby inwestycyjne związków komunalnych. Bliższe określenie celów i sposobu repartycji pożyczki niewątpliwie opierać się będzie na wynikach szeregu konferencyj, które Prezes Ministrów od kilku tygodni prowadzi z przedstawicielami rozmaitych sfer gospodarczych.

## NOWY FALSYFIKAT BILETU 50-ZŁOTOWEGO.

Ukazał się w obiegu nowy typ falsyfikatu 50-złotowego biletu; wykonany jest na papierze mniej sztywnym i silniej rypsowanym. Kolory farb ciemniejsze i brudne, druk miejscami przerywany.

Rysunki z kompozycji festonowych i martwej natury nie uwydatniają się tak plastycznie, jak na bilecie autentycznym.

W medaljonie niezadrukowanym wizerunek Tadeusza Kościuszki wykonany znakiem wodnym, występuje nikle w postaci plam tłustych, dających się zauważyć na powierzchni papieru.

Druk przerywany w kolorze brudno-fioletowym, podczas, gdy druk ten na bilecie autentycznym jest koloru granatowego, wskutek czego głowa Kościuszki nabiera innego odcienia.

Uchwytnym rysem charakterystycznym są ręczne poprawki subtelnych rysunków tła, zwłaszcza tła portretu na stronie przedniej i orła na stronie odwrotnej.

Orzel wykonany nieudolnie, cieniowanie poszczególnych piór oraz kadłuba niewyraźne, w kolorze brudno-fioletowym.

## Z BIURA BADANIA CEN.

D. 29 z. m. odbyło się 3-cie posiedzenie Biura Badania Cen w pełnym komplecie. W posiedzeniu wzięli udział eksperci w sprawie przemiału i piekarń pp. Rutkowsk — Dyrektor Biura Związku Młynarzy Polskich, Bugajski — Dyrektor piekarni spółdzielczej w Częstochowie, inż. Emme, inż. Mokrzyński, Dyr. Zarzecki. Posiedzenie poświęcone było w całości ankiecie ustnej w tych sprawach. Wyjaśniono stan faktyczny wypieku w Warszawie i stan młynów.

Co do młynarstwa wskazano w toku dyskusji, że jedną z przyczyn wielkich kosztów przemiału jest fakt, że prawie wszystkie młyny w Warszawie dostosowane były przed wojną do przemiału pszenicy. Obecnie młyny mielą głównie żyto, wskutek czego znaczna część instalacji jest nieużyteczną i obciąża koszty produkcji. Pozatem przewóz z kolei do młyna, który przed wojną stanowił procentowo niewielką pozycję, obecnie zdrożał niepomiernie, a jeżeli chodzi o Warszawę, to zaledwie 2 młyny mają własną bocznicę. Koszt przemiału, na który w 30 proc. składa się robocizna, zdrożał z 1,50 zł. przed wojną na 3 zł. Z tych powodów mamy drożyznę mąki, a zarazem ciężkie położenie przemysłu młynarskiego.

Co do piekarń, to w tej dziedzinie skonstatowano braki w samych urządzeniach. Warszawa ma zaledwie parę piekarń o przestarzałych urządzeniach mechanicznych i około 300 piekarń ręcznych, które pod względem higieny urządzeń nie odpowiadają najprymitywmejszym wymaganiom.

Co do ceny chleba skonstatowano, że dotychczasowa zasada równości ceny kilograma mąki z ceną 1 klg. chleba jest niesłuszna, bo w miarę wzrostu ceny mąki nie wzrasta ani cena robocizny, ani opału i urządzeń, a natomiast podnosi się wartość przypieku, który nie może być zyskiem piekarza.

W rezultacie wybrano komisję w celu zredagowania opinji Biura w przyszłym tygodniu.

## PODATEK PRZEMYSŁOWY OD OBROTU.

Władze skarbowe zajęte są obecnie sprawdzaniem wykazanych obrotów przez płatników podatku przemysłowego za II-ie półrocze ub. roku. W tym celu buchalterzy urzędów skarbowych, delegowani przez okręgi wymiarowe, badają na mieście książki handlowe płatników, porównywując je z cyframi wykazanemi w złożonem władzy skarbowej zeznaniu. W licznych wypadkach z powodu stwierdzonych nieścisłości i niedokładności sporządzono protokóły, stwierdzające nieprawidłowości. w prowadzenia ksiąg handlowych.

Zauważyć należy, iż uznanie i przyjęcie ksiąg handlowych za prawidłowe lub nieprawidłowe, należy tylko do kompetencji samej Komisji szacunkowej.

W myśl bowiem ustawy o podatku przemysłowym z dn. 14 maja 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 58, poz. 412), jedynie komisje szacunkowe mają prawo uznać książki handlowe płatnika za nieprawidłowe, wzgl. je odrzucić. W pierwszym wypadku przyznania książek przyjmuje je Komisja za podstawę do wymiaru podatku obrotowego, w drugim wypadku winna Komisja Szacunkowa przytoczyć motywy, dla których książki handlowe uznała za nierzetelne.

Protokóły buchalteryjne stanowią jedynie materjał fachowy dla Komisji Szacunkowej, na którego podstawie Komisja może się oprzeć, by wydać orzeczenie. Buchalter przeto, stwierdzający nawet znalezione nieprawidłowości w książkach handlowych nie może tych książek handlowych dla wymiaru tego podatku zupełnie odrzucić i uznać za nieprawidłowe: o tem decyduje jedynie Komisja Szacunkowa.

### ZNISZCZENIE MŁYNA PRZEZ POŻAR.

W Krupcu pow. Krasnostawskiego spłonął młyn, należący do p. Kozarina. Pożar zniszczył młyn całkowicie wraz z całem urządzeniem. Powodem było pęknięcie rury, wyprowadzającej ogień z motoru. Przez otwór w rurze płomień dostał się do drewnianych belek sufitu. Straty wynoszą 12.000 złotych.

### Stan zasiewów i zbiorów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego stan zasiewów i zbiorów w Polsce w ciągu ostatnich dwóch lat był następujący:

**Powierzchnia w tysiącach ha**

| | Pszenica, | żyto, | jęczmień, | owies, | ziem. |
|---|---|---|---|---|---|
| rok 1923 | 1 07 | 4,445 | 1,129 | 2,55 | 2,279 |
| „ 1924 | 1,073 | 4,417 | 1,218 | 2,485 | 2.881 |

**Zbiór ogółem w tys. q=100 klgr.**

| | Pszenica, | żyto, | jęczmień, | owies, | ziem. |
|---|---|---|---|---|---|
| rok 1923 | 13,536 | 59,624 | 16,555 | 35,324 | 264,942 |
| „ 1924 | 8,888 | 36,448 | 12,081 | 24,120 | 268,696 |

**Zbiór z ha w q=100 kg.**

| | Pszenica, | żyto, | jęczmień, | owies, | ziem. |
|---|---|---|---|---|---|
| rok 1923 | 13,3 | 12,8 | 13,8 | 14,6 | 116 |
| „ 1924 | 8,2 | 8,3 | 9,9 | 9,3 | 115 |

**Buraki cukrowe — zbiór.**

| | Powierzchnia. 1,000 ha | Ogółem 1,000 q. | z 1 ha. q. |
|---|---|---|---|
| rok 1923 | 136,2 | 25,746 | 189 |
| „ 1924 | 168,4 | 32,108 | 197 |

**Inne ziemiopłody w 1924 r.**

| Zbiór. Ziemiopłody | Ogółem w tys. q. | z 1 ha. |
|---|---|---|
| Kukurydza | 1.057 | 13,7 |
| Gryka | 2,219 | 7,6 |
| Proso | 1,166 | 9,9 |
| Groch | 1,467 | 9,2 |
| Rrzepak | 389 | 9,0 |
| Len nasienie | 569 | 5,4 |
| Len włókno | 436 | 4,1 |
| Konopie nasienne | 232 | 5,4 |
| Konopie włókno | 228 | 5,2 |

# Dział prawno-informacyjny.

### PODATKI KOMUNALNE.

Ukazał się okólnik Min. Spr. Wewnętrznych w sprawie podatków komunalnych z dn. 15 stycznia r. b. Nr. S. Z. 481/25.

Ze względu na doniosłość tego okólnika, podajemy dosłownie jego treść:

Do pp. wojewodów (wszystkich z wyjątkiem śląskiego) i p. delegata Rządu w Wilnie.

Ze względu na znaczne obciążenie mieszkańców daninami państwowemi i komunalnemi, jak nie mniej z uwagi na różnorodność danin komunalnych oraz różne w stosunkowo krótkich odstępach czasu następujące po sobie terminy płatności ostatnio wymienionych danin — ministerjum spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerjum skarbu — uznaje za konieczne, aby Związki komunalne przy wyborze przestrzegały następujących zasad:

1) Terminy płatności danin komunalnych należy ustalić w ten sposób, by odpowiadały zarówno warunkom życiowym, jak i gospodarczym. W szczególności należy, licząc się z ekonomją czasu płatników, unikać poboru w kilku terminach drobnych stosunkowo należności; naodwrót tam, gdzie chodzi o znaczniejsze sumy, ściągać je w kilku (kwartalnych) terminach, pozostawiając oczywiście płatnikowi możność uiszczenia ich jednorazowo. Przy wyborze ostatnio wspomnianych terminów należy baczyć na to, aby termin płatności danin komunalnych nie zbiegał się z terminem płatności danin państwowych. W razie rozłożenia należnej daniny na raty, termin płatności pomiędzy poszczególnemi ratami nie powinien być krótszy, niż 3-y miesiące.

To co wyżej powiedziano o ustalaniu terminów płatności oraz o zbieganiu terminów płatności oraz o zbieganiu terminów płatności danin państwowych i komunalnych, które pobierane są w formie dodatków do podatków państwowych.

2) Płatnik winien być zawczasu powiadomiony o terminach płatności poszczególnych danin komunalnych, a to przez podanie do publicznej wiadomości wykazu danin, jakie przypadać będą do uiszczenia w pewnych terminach np. (miesiącach) danego roku budżetowego (kalendarz danin komunalnych), co nie wyklucza jednak obowiązku zawiadamiania o terminach płatności danin komunalnych w drodze wczesnego przesyłania przekazów płatniczych.

Przypominając treść okólnika z d. 18-go sierpnia 1924 r. Nr. SM. 4091/24 w sprawie budżetów Związków komunalnych na rok 1925, ministerjum spraw wewnętrznych zaznacza, że te Związki komunalne, które w przypadkach niecierpiących zwłoki, zniewolone będą przystąpić w roku 1925 do inwestycji i z powodu niemożności pokrycia odnośnych wydatków ze zwyczajnych dochodów, wprowadzą na ten cel podatki inwestycyjne, — nie będą mogły pobrać tych podatków wcześniej, jak dopiero w III-im i IV-ym kwartale 1925 r., t. zn. dopiero po zbiorach, a to z uwagi na nieurodzaj w roku 1924, którego następstwa odczuwać się dają zarówno w rolnictwie, jak i we wszystkich innych dziedzinach życia gospodarczego.

## ZMIANY MAKSYMALNYCH NORM PODATKU MIEJSKIEGO OD TOWARÓW PRZYWOŻONYCH DROGAMI ŻELAZNEMI.

W Dz. U. Nr. 16, z dn. 13 lutego r. b. ukazało się rozporządzenie, wydane przez Min. Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Skarbu w sprawie zmiany maksymalnych norm podatku miejskiego od towarów, przywożonych drogami żelaznemi.

Rozporządzenie to mówi:

Ustala się następujące normy podatku od towarów, przywożonych drogami żelaznemi normalnotorowemi i wązkotorowemi (dojazdowemi) do miast, które przed dniem 1 lipca 1923 r. uzyskały zatwierdzenie statutów o poborze samoistnych podatków od towarów, przywożonych lub wywożonych.

Dla gminy m. st. Warszawy podatek nie może przekroczyć kolejowej opłaty przewozowej za odległość 40 kilometrów; dla gminy m. Łodzi, Lwowa, Krakowa i Wilna, podatek nie może przewyższać kolejowej opłaty przewozowej za odległość 30 kilometrów; dla pozostałych uprawnionych gmin podatek nie może przenosić kolejowej opłaty przewozowej za odległość 10 kilometrów.

Od ładunków poniżej wymienionych, podatek dla wszystkich uprawnionych gmin nie może przewyższać połowy kolejowej opłaty przewozowej za odległość 5 kilom. na kolejach normalnotorowych i wązkotorowych (dojazdowych).

Zboże w ziarnie, mąka zbożowa, chleb i suchary z chleba; kasza krajowa, otręby, pasza, trawa, siano, słoma, plewy, ziemniaki, jarzyny, warzywa, buraki cukrowe, wytłoki buraczane, papa dachowa, blacha do krycia dachów, budulec drzewny nieobrobiony i obrobiony, drzewo opałowe, karpina, cegły i dachówki, cement, wszelki nabiał, nawozy sztuczne i naturalne. Od przesyłek jednostkowych zwyczajnych i pośpiesznych, za które opłata przewozowa oblicza się według sztuki, a nie według wagi, podatek dla wszystkich gmin uprawnionych nie może przekroczyć:

1) za konie i bydło rogate rosłe 2 zł. od sztuki,
2) za inne zwierzęta — 50 gr. od sztuki.

Rozporządzenie weszło w życie od dnia 27 b. m.

## WYBORY DO RADY WODNEJ WOJEWÓDZTWA WARSZAWSKIEGO.

Jak to donosiliśmy w poprzednim numerze „Młynarza Polskiego" na dz. 24 marca r. b. wyznaczone zostały wybory przedstawicieli korporacji przemysłowych i rękodzielniczych do Rady Wodnej Województwa Warszawskiego.

Wobec tego przypominamy wszystkim Oddziałom naszego Związku, znajdującym się na terenie Województwa Warszawskiego, aby podtrzymania odnośnego zawiadomienia zgłosiły bezpośrednio do Województwa Warszawskiego (Al. Ujazdowska Nr. 5, róg Al. Szucha) swoich delegatów, którzy winni zgłosić się w dniu 24 marca na godz. 10 rano do lokalu województwa. Delegatów należy zaopatrzyć w upoważnienia.

Jeśli który z Oddziałów naszego Związku nie otrzymał dotychczas z Województwa powyższego zawiadomienia, należy złożyć niezwłocznie reklamacje do wojewody, który prześle odnośną odpowiedź. W razie otrzymania odmownej odpowiedzi od Wojewody — Oddziały nasze winny, w ciągu dni 14 od daty otrzymania odmownej odpowiedzi, wnieść reklamację do Min. Robót Publicznych.

## NIELEGALNE ZARZĄDZENIA.

Okólnikiem Ministra Spraw Wewnętrznych do pp. Wojewodów z dnia 7 czerwca 1923 r. Pr. P. A. 1684 wyraźnie stwierdzone zostało, iż w myśl obowiązującego ustawodawstwa w dziedzinie walki z lichwą władza administracyjna nie posiada uprawnień w kierunku ustalania cen obowiązujących. Okólnik powyższy zabrania władzom administracyjnym aprobowanie cenników w **jakiejkolwiek formie.**

Ustalenie cen, należy albo do zrzeszeń zawodowych, albo do poszczególnych kupców lub przemysłowców.

Zarządzenia niektórych magistratów i starostw, zabraniające układania cen przez zrzeszenia kupców lub przemysłowców, scharakteryzować należy, jako wyraźne przekroczenie uprawnień, jakie władze te posiadają. Podobnie zakwalifikować należy pomysł zarządzenia norm zysku.

Tego rodzaju zarządzenia stają się tem bardziej absurdalne, iż ustalają nieraz normy zysku specjalnie nisko, przekroczenie ich zaś w żadnym razie nie spowodowałoby sądu do uznania zysków tych za nadmierne.

Zdarza się często, iż władze administracyjne wyznaczają ceny np. na przemiał bez najmniejszego wniknięcia w istotę tej kwestji z punktu widzenia fachowego.

Również władze administracyjne nie mają uprawnień do jakichkolwiek zobowiązywań przemysłowców młynarskich, aby ci ostatni pobierali wyznaczone przez też władze ceny za przemiał. Ustalanie tych cen przysługuje wyłącznie zrzeszeniom młynarskim, ewentualnie przez poszczególnych przemysłowców-młynarzy.

Kwestję nadmiernych cen, jak również ścisłe badanie kalkulacji i orzekania zysku może rozpatrywać jedynie sąd, a nie władze administracyjne.

Wszelkie zatem zarządzenia władz administracyjnych, określające lub narzucające ceny w jakiejkolwiek formie, uważać musimy za nielegalne, gdyż pozbawione ustawowych uprawnień tychże władz.

# Dział gospodarczy.

## SPRAWOZDANIE BANKU POLSKIEGO.

W pierwszych dniach lutego Bank Polski ogłosił sprawozdanie za okres 8-mio miesięcznej swej działalności t. j. za czas od 28 kwietnia do 31 grudnia 1924 r. Ze względu na doniosłość wpływu, jaki wywiera działalność Banku Polskiego na kształtowanie się całego życia gospodarczego, podajemy w formie możliwie zwięzłej, na jaką charakter i rozmiary naszego pisma pozwalają, wyniki pracy Banku za 8 miesięczny okres istnienia.

Zapas złota, wynoszący w chwili powstania Banku 19,5 miljonów zł., wykazuje na 31 grudnia 1924 r.— 103,3 milj., powiększył się zatem o 83,3 milj. zł. Prawie $^{1}/_{3}$ tego zapasu stanowi złoto w sztabach, reszta umieszczona jest w monetach złotych, wśród których największą wartość przedstawiają ruble rosyjskie i marki niemieckie. Większość zapasu złota została przejęta przy likwidacji dawnego banku emisyjnego Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej. 19,5 milj. zostały wpłacone przez akcjonarjuszów, przy zapłacie za akcje, 10,7 milj. nabyte zostały wewnątrz kraju, a 3,9 milj. — zagranicą.

Zapas walut i dewiz obcych, po potrąceniu zobowiązań względem zagranicy wzrósł w ciągu okresu sprawozdawczego o 74,5 milj. zł., podnosząc się ze 179,5 milj. do 254 milj. złotych.

Ogólny zapas złotego pokrycia, znajdujących się w obiegu banknotów, składał się w końcu roku w 71,1% z walut i dewiz, zaś w 28,9% ze złota.

Obieg banknotów złotowych wynosił w dniu 10 maja 1924 r. 111,116,880 złotych, a w końcu grudnia 5[illegible] złotych, wzrósł zatem prawie pięciokrotnie [illegible]ntowe zabezpieczenie obiegu złotem i walutami wahało się w granicach 70 — 64%, jakkolwiek statut Banku określa minimum zabezpieczenia na 30%. Dzięki tej ostrożnej polityce emisyjnej, Bank Polski spełnił w zupełności główne swe zadanie utrzymania bezwzględnej stałości kursu złotego.

Oprócz banknotów złotowych wypuszczonych przez Bank Polski w odcinkach po 5, 10, 20, 50, 100 i 500 złotych, znajdują się w obiegu bilety zdawkowe i bilon.

Bilety zdawkowe w odcinkach po 2 złote, 1 złoty, 50, 20, 10, 5 i 1 grosz są monetą tymczasową, za którą odpowiada Skarb Państwa. Bilety zdawkowe 1 i 2 zł. zostaną wymienione na monety srebrne, bilety zaś zdawkowe, opiewające na grosze wymienione będą na bilon. Bilety te w miarę otrzymywania z mennicy polskiej i z zagranicy transportów monet srebrnych i bilonu — wycofywane są stopniowo z obiegu. Jak dotąd całkowicie już zostały wycofane bilety zdawkowe na sumy niżej 1 złotego, — tak, iż obecnie są tylko w obiegu bilety 1 i 2 złotowe, których ilość szybko maleje w miarę nasycania rynku monetami srebrnemi.

Ogólny obieg pieniędzy, t. j. banknotów Banku Polskiego, oraz biletów zdawkowych, monet srebrnych i bilonu, wynosił w końcu grudnia r. zeszłego 675,8 miljonów złotych. Suma środków pieniężnych, aczkolwiek wydatnie wzrosła w ciągu roku, jest jeszcze bardzo nizka. Na głowę ludności obieg wynosi mniej-więcej 25 zł., jest to liczba znacznie odbiegająca od obiegu przedwojennego na ziemiach polskich i od obecnego obiegu w innych krajach. Stan ten, wywołany ogromnym brakiem kapitałów, zniszczonych najpierw przez wojnę, a następnie przez inflację złego pieniądza, wywiera wielce ujemny wpływ na życie gospodarcze kraju.

W tych ogólnych zarysach staraliśmy się podkreślić najważniejsze momenty działalności emisyjnej Banku Polskiego, przejdziemy obecnie do pobieżnego scharakteryzowania działalności operacynej tego Banku, będącego w obecnych warunkach prawie jedynem źródłem kredytu dla całego życia gospodarczego w Polsce.

Ogólny obrót Banku wyraził się za 8 miesięcy działalności w sumie 37,571 milj. zł.

W zakresie operacyjnym Bank Polski miał do spełnienia dwa najważniejsze zadania. Pierwsze polegało na nasycaniu rynku pieniędzmi przez kredyty dyskontowe i pożyczki, drugie na pośredniczeniu i regulowaniu obrotu pieniężnego całego kraju z zagranicą. Te dwie kategorje czynności wysuwają się też na czoło działalności operacyjnej Banku Polskiego.

W ciągu 8-miu miesięcy Bank Polski zdyskontował 1,297,636 sztuk weksli na ogólną sumę 946,3 milj. złotych, pozostałość weksli w portfelu na 31/XII 1924 r. wynosiła 257 milj. Ponieważ w chwili powstania Bank Polski przejął od P. K. K. P. porfel wekslowy w sumie 110,7 miljonów, więc powiększył go prawie $2^{1}/_{2}$ razy.

Działalność kredytowa Banku Polskiego w zakresie pożyczek była znacznie skromniejsza. Wynika to ze statutu Banku, który nie przewiduje ani pożyczek długoterminowych, ani też pożyczek zabezpieczonych hipoteką lub towarami. Tego rodzaju pożyczki załatwia Państwowy Bank Gospodarstwa Krajowego, gdy tymczasem Bank Polski zna jeden tylko typ pożyczek, a mianowicie pożyczek zabezpieczonych zastawem papierów publicznych. Przy takiem ograniczeniu statutowem, Bank Polski w ciągu okresu sprawozdawczego udzielił wszystkiego pożyczek na sumę 49,8 milj. złotych i wykazał niepokrytą pozostałość na koniec grudnia w sumie 23,9 milj. złotych.

Podział udzielonych przez Bank Polski kredytów pomiędzy poszczególne odłamy życia gospodarczego przedstawia się w sposób następujący: z ogólnej sumy udzielonych kredytów przemysł otrzymał 40,7%, rolnictwo i przemysły rolne 15,7%, oraz handel 1,1%, powstałe 42,5% przeszły do życia gospodarczego kraju, za pośrednictwem banków prywatnych. Zestawienie to wykazuje, iż z pomocy kredytowej Banku Polskiego przedewszystkiem korzystał przemysł z upośledzeniem rolnictwa i handlu. Te olbrzymie różnice w pomocy kredytowej dla poszczególnych odłamów życia gospodarczego, znajdują wytłómaczenie w tem, iż Bank Polski zna tylko formę kredytu krótkoterminowego wekslowego, rolnicy zaś i kupcy najczęściej są wystawcami weksli, a otrzymują je rzadko jako zapłatę. Pozatem rolnicy potrzebują głównie kredytu długoterminowego inwestycyjnego, takiego kredytu Bank Polski udzielać nie ma prawa. Z podanych powyżej liczb nie można wyprowadzać jakichkolwiek wniosków co do stopnia zasilania przez kredyty państwowe życia gospodarczego, ponieważ prócz Banku Polskiego, na działalność którego Rząd ma wpływ bardzo poważny, istnieją jeszcze ściśle rządowe banki: Bank Gospodarstwa Krajowego i Bank Rolny. Zestawienie działalności kredytowej tych trzech Banków może dopiero dać pojęcie o całokształcie polityki kredytowej Państwa i o sposobie rozłożenia tych kredytów między 3 najważniejsze odłamy życia gospodarczego: rolnictwo, przemysł i handel. Z poszczególnych kategorji klijenteli Banku Polskiego z największych kredytów korzystały: przemysł włókienniczy 11,1%, cukrownictwo 8,1%, przemysł węglowy 6,9%, przemysł hutniczy 5,9%, przemysł chemiczny 5,1% ogólnej sumy udzielonych kredytów.

Słusznem wydaje się też zwrócenie uwagi na mały stosunkowo procent, udzielanych kredytów za pośrednictwem prywatnych instytucji kredytowych. Znamionuje to pewne dążenie władz Banku Polskie-

go do udzielenia kredytów bezpośrednio; objaw ten tamuje rozwój banków prywatnych, zniewalając jednocześnie Bank Polski do zwiększonej pracy manipulacyjnej i rachunkowej wobec niepomiernie dużej ilości klijentów.

Przechodząc do działalności Banku Polskiego w zakresie pośrednictwa w obrocie pieniężnym kraju z zagranicą, zaznaczyć należy, iż wobec istniejących przepisów dewizowych, cały obrót walutami i dewizami zagranicznemi w ostatecznym swoim wyniku przechodzi przez Bank Polski. To też obrót tej kategorji operacji wyraża się w olbrzymiej sumie 2,629,9 miljonów złotych, głównie dzięki operacjom dewizowym. W ostatecznym wyniku tych operacji Bank Polski pomimo ujemnego bilansu handlowego, dającego w r. 1924 nadwyżkę przywozu nad wywozem w sumie 150,8 miljonów złotych, zakończył rok 1924 nadwyżką zapasu walut i dewiz w sumie 74,5 miljonów złotych, stwarzając w ten sposób czynny bilans płatniczy Polski. To też w ciągu całego ubiegłego roku życie gospodarcze nie napotykało nigdy trudności w zaspokojeniu swoich zapotrzebowań na walutę obcą. Kursy utrzymywały się na względzie stałym poziomie i wszelkie zgłoszenia były bez zwłoki realizowane. Największe obroty dokonane były na dolary amerykańskie i funty angielskie i pozostałości na 31/XII-1924 wykazują też największe sumy dewiz i gotówki w tych właśnie walutach.

Co się tyczy innych operacji bankierskich, to zajmują one w działalności Banku Polskiego rolę podrzędną. Wszelkie operacje komisowe i przekazowe wewnątrz kraju wykazują zarówno w liczbach absolutnych jak i w porównaniu z rezultatami osiągniętemi w tej dziedzinie przez inne banki prywatne wielkości nieznaczne. Wyjątek stanowią obroty na rachunkach żyrowych. Obrót na tych rachunkach wyraża się w kolosalnej liczbie 16,026,6 miljonów złotych, co Bank Polski ma do zawdzięczenia temu, iż zgodnie z § 70 statutu obowiązany jest bezpłatnie przyjmować wszelkie wpłaty na rachunek Skarbu Państwa i dokonywać wszelkich wypłat z tego rachunku. Przepis powyższy wytwarza konieczność ciągłego zaopatrywania w gotówkę prowincjonalnych Kas Skarbowych i zawierania w pewnych okresach nadmiaru gotówki do Instytucji Centralnej. Powoduje to ustawiczny ruch transportów pieniężnych wewnątrz kraju, który wyraża się za rok 1924 w liczbie 1,472 konwojowanych transportów. Wskazane czynności, dając olbrzymi obrót na rachunku żyrowym Ministerstwa Skarbu, powodują jednocześnie dla Banku Polskiego olbrzymie koszty manipulacyjne i transportowe, które nie znajdują pokrycia bezpośrednio, gdyż wykonywane są bezpłatnie. Głównie jednak dzięki tym czynnościom dla Skarbu Państwa, Bank Polski posiada na rachunkach żyrowych stałą pozostałość 60 — 80 miljonów złotych. Suma ta, od której Bank Polski żadnych procentów nie płaci, wynosi około połowy wkładów w Bankach prywatnych i ogromnie ułatwia bankowi działalność kredytową przy utrudnionej emisji banknotów.

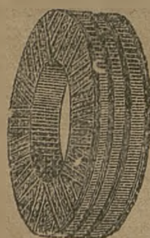
Wyniki finansowe działalności Banku Polskiego za 8 miesięcy przedstawiają się dodatnio. Dochód brutto wynosi zł. 27,501,465,87, koszty zaś zł. 15,531,367,85. W rubryce dochodów największe pozycje stanowią dyskonto weksli i procenty od pożyczek, które w sumie dały złotych 16,324,265,27 oraz operacje zagraniczne, które przyniosły 5,614,922,87. W rubryce wydatków największą pozycję stanowią koszty utrzymania personelu w sumie zł. 10,059,945,71.

W dniu 14 lutego b. r. odbyło się Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów Banku, na którem zatwierdzono przedstawione sprawozdanie i dokonano podziału zysków, wydzielając na dywidendę po 8 zł. na akcji 100 złotowej, czyli 12% w stosunku rocznym. Na tymże zgromadzeniu wybrani zostali ponownie do Rady Banku i Komisji Rewizyjnej ustępujący w tym roku członkowie. Preliminarz wydatków na rok 1925 wykazuje znaczne powiększenia, wobec czego spodziewać się należy dalszego rozrostu Banku Polskiego. Na koniec 1924 r. Bank Polski posiadał oprócz Instytucji Centralnej w Warszawie 46 oddziałów prowincjonalnych i zatrudniał 2,428 pracowników.

**T. Sz.**

## Panowie Młynarze! Zapisujcie się na członków do Zw. Młyn. Polskich


Fabryka istnieje od 1880 r.



# Józef Lewiński

WŁOCŁAWEK z. Warszawska

FABRYKA KAMIENI MŁYŃSKICH

poleca znakomitej dobroci:

**Kamienie Francuskie Naturalne**

złożone z oddzielnych sztuk oryginalnego francuskiego La Ferté kwarcu

**KAMIENIE SZTUCZNE:**

**Kwarcowe** z najlepszego francuskiego kwarcu. **Kwarcowo-Szmerglowe** i **Szmerglowe.**

**KAMIENIE PIASKOWE SZTUCZNE.** 13

# Rynek zbożowy.

| | 16/II | 19/II | 24/II | UWAGI |
|---|---|---|---|---|
| **Warszawa** | | | | |
| Pszenica . . . . . . . . . . . . | 40.00 | 40.50 | 40.50 | fr. st. załadowcza |
| żyto . . . . . . . . . . . . . | 32.00 | 31.00 | 31.50 | " " " |
| mąka żytnia „000" . . . . . . . | | | | *) loco Warszawa. |
| otręby żytnie . . . . . . . . . | 20.00 | 18.00 | 18.00*) | " |
| jęczmień (browarny) . . . . . . | 28.00 | 27.00 | 28.00 | fr. st. załadowcza |
| owies . . . . . . . . . . . . . | 27.00 | 28.50 | 28.50 | " " " |
| **Poznań** | | | | |
| pszenica . . . . . . . . . . . . | 39.50 | 38.50 | 40.00 | loco Poznań |
| żyto . . . . . . . . . . . . . | 31.50 | 30 00 | 31.50 | " " |
| jęczmień . . . . . . . . . . . . | 26.50 | 26.50 | 27.00 | " " |
| owies . . . . . . . . . . . . . | 26.50 | 27.00 | 27.50 | " " |
| mąka żytnia . . . . . . . . . . | — | — | — | " " |
| otręby żytnie . . . . . . . . . | — | — | — | " " |
| **Lwów** | | | | |
| pszenica . . . . . . . . . . . . | 38.50 | 37.50 | 38.50 | loco Lwów |
| żyto . . . . . . . . . . . . . | 29.50 | 29.00 | 29.00 | " " |
| jęczmień . . . . . . . . . . . . | 25.50 | 26.50 | 27.50 | " " |
| owies . . . . . . . . . . . . . | 26.00 | 27.00 | 27.00 | " " |
| otręby żytnie . . . . . . . . . | — | — | — | " " |

*) Ceny podane za 100 kgr.

# Rynek pieniężny.

16 II — 28 II 1925.

| | 16/II | 19/II | 22/II | 26/II | 28/II |
|---|---|---|---|---|---|
| Dolary St. Zjedn. . . . . . . . | 5,18 | 5,18 | 5,18 | 5,18 | 5,18 |
| Funty angielskie . . . . . . . . | 24,84 | 24,80 | 24,80 | 24,80 | 24,80 |
| Franki szwajcarskie (za 100 fr.) . . | 100,00 | 100,00 | 100,00 | 100,00 | 100,00 |
| „ francuskie (za 100 fr.) . . . | 31,00 | 31,00 | 30,00 | 30,00 | 30,00 |
| Korony czeskie (za 100 kor.) . . . | 15,00 | 15,00 | 15,00 | 15,00 | 15,00 |

## Spieszcie z wpłacaniem składek!

Roczna składka członkowska zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Delegatów Oddziałów Związku z dn. 27 maja 1923 r. wynosi:

Od wiatraków i młynów jednozłożeniowych **10 klg. żyta.**

Od wiatraków o 2-ch i więcej złożeniach po **10 klg. od złożenia.**

Od młynów o 2-ch i 3 ch złożeniach po **20 klg. od złożenia.**

Od młynów o 4-ch i 5-ciu złożeniach po **35 klg. od złożenia.**

Młyny powyżej 5 ciu złożeń po **45 klg. od złożenia.**

Majstrowie, kierownicy młynów, monterzy, technicy płacą rocznie równowartość **10 klg.**

Czeladnicy, praktykanci równowartość **8 klg. żyta.**

**Za złożenie liczy się pojedyńczy postaw walcowy** (podwójne postawy walcowe oblicza się w stosunku 2-ch złożeń), **jedna para kamieni, perlak i jagielnik.**

**Równowartość 1 klg. żyta wynosi obecnie 30 groszy.**

**Wpisowe jednorazowe dla nowych członków wynosi 5 złotych.**

Należności można przesyłać na nasze konto w P. K. O. № 1615.

# Poradnik gospodarski.

## PRACE W SADACH W MARCU.

Po oczyszczeniu drzew z gniazd gąsienicy, o czem mówiliśmy w poprzednim numerze „Młynarza Polskiego", należy przystąpić do dalszych prac w sadach owocowych.

Jak to już zaznaczaliśmy poprzednio, prace nad usuwaniem gniazd gąsienicy i suchych gałęzi winny być wykonane przed końcem lutego.

W marcu przystępujemy do gruntownego oczyszczenia kory, a raczej zmurszałej wierzchniej warstwy tej kory, umieszczonej na pniu drzewa i grubszych (starszych) gałęziach.

Obskrobywanie zmurszałej kory dokonywa się za pomocą blaszanej gracki, umieszczonej na trzonku odpowiedniej długości, zależnie od wysokości drzewa, na którem trzeba przeprowadzić czyszczenie. Grackę taką za b. małą sumę można nabyć w każdym składzie maszyn rolniczych lub Syndykacie, można ją również zrobić samemu.

Forma gracki jest zupełnie podobną do księżyca na nowiu. Wycięta z twardej blachy dowolnej grubości. Wklęśnięcie gracki i jej długość zależne są od grubości drzewa: jeśli drzewo cieńsze, gracka jest krótsza i wklęśnięcie głębsze, jeśli zaś drzewo grubsze, wklęśnięcie mniejsze i gracka dłuższa. Szerokość gracki waha się około 3 cali, długość od 7 do 12 cali (zależnie od grubości drzewa).

Grackę z wyostrzonym wklęśnięciem, umocowywuje się na trzonku i objąwszy wklęśnięciem wypukłość drzewa, robi się skrobiankę. Pod wpływem skrobania zestarzała powierzchnia kory, często pokryta mchem, odpada.

Po oczyszczeniu kory zmurszałej, przystępuje się do zwykłego bielenia drzew wapnem; wystarczy do wysokości pierwszego rozgałęzienia. Bielenie jest nader korzystną i pożyteczną dezynfekcją dla drzewa. Zabija ono znajdujące się w korze robactwo i nie pozwala na to, aby robactwo z ziemi po pniu drzewa przechodziło, z nastaniem ciepła, do gałązek sokujących (o miękkiej zielonej skórce) i do liści.

Dla lepszej działalności korzeni, należy drzewko okopać w promieniu około jednego metra, jednakże nie głębiej, niż do napotkania pierwszych korzeni, przyczem należy okopywać ostrożnie, aby nie nadwyrężyć korzeni, a co gorzej, nie poprzecinać szpadlem skórki na korzeniach.

Po okopaniu drzewek dobrze jest skopane miejsce polać gnojówką, a stosownie do temperatury uzależnić obfitość gnojówki. Jeśli jest ciepło, podlać można więcej, jeśli zaś chłodno — trochę mniej.

W tymże czasie można oczyścić drzewa od t. zw. wilków t. j. gałązek bez odnóg i liści, które są poważnymi pasożytami, gdyż wypijają z organizmu drzewa dużo soków, a nie dają żadnego pożytku. Oczyszczone w powyższy sposób drzewa rodzą daleko lepiej i dają owoc zdrowszy, niż zaniedbane i zanieczyszczone.

**Wł. B.**

## ODPOWIEDZI REDAKCJI.

**P. W. St. w Skarżysku.** Cennik na nasiona wysyłamy pocztą.

**P. Kowalskiemu z pod Lublina.** List otrzymaliśmy. Wysłaliśmy obszerną odpowiedź, zawierającą informację i wyjaśnienia.

**„Staremu Młynarzowi".** Prośbie Pana czynimy zadość. Zupełnie godzimy się z Jego poglądem. Za życzliwe słowa dziękujemy.

MŁYNARZ, kawaler młody energiczny obeznany z wszelkiego rodzaju młynami, automatycznemi i turbinowemi, obejmie posadę pomocnika w młynie większym od zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia

Związek Młynarzy Polskich.

Do sprzedania

MOTOR PÓŁ-DIESLA

ekonomiczny na ropę czyli olej-gazowy o sile 24 HP. w dobrym stanie.

Obejrzeć można w ruchu do marco r. b. u pana B. Dobrowolskiego przy stacji Kiwerce ziemi Wołyńskiej.

Motor fabrykatu niemieckiego „Christof Neski".

Książki obrotowe dla młynów gospodarczych i handlowych do nabycia w Związku Młynarzy Polskich.

Na listowne zamówienia wysyła się za zaliczeniem.

# Towarzystwo Handlowe „MUNDUS" Sp. Akc.

**Warszawa, Al. Jerozolimskie № 35.** (wprost Dworca Głównego.)
Telefony Biura: 187-22, 3-58, 178-07. — Składu 168-38, 3-57 179-03.

Poleca i dostarcza:

MOTORY SPALINOWE „Ruston et Hornsby", Ltd. Lincoln (Anglja).
WALCE SZOSOWE.
OBRABIARKI do metalu i drzewa. Tokarki. Wiertarki. Gryzarki. Heblarki. Dłutownice. Obcinarki. Zataczarki. Rewolwerówki. Szlifierki. Traki. Piły tarczowe, wahadłowe, taśmowe, szpuntownice, strugarki grubościowe. Maszyny blacharskie.
MASZYNY DO WYROBU LODU.
GRUPY ELEKTROTWÓRCZE z akumulatorami do oświetlania willi, dworów i t. p.
POMPY parowe, odśrodkowe, transmisyjne, ręczne.
PRZYRZĄDY do frezowania, szlifowania.
UCHWYTY syst. Cushman, Oneida, Goodell.
TRANSMISJE.
Łożyska kulkowe. Koła pasowe: drewniane i stalowe.
NARZĘDZIA DLA RZEMIOSŁ:
Świdry do metalu i drzewa. Piłki do metalu. Pilniki. Młotki. Imadła ślusarskie, maszynowe, ręczne. Wiertarki ręczne. Szlifierki ręczne. Gwintownice. Cęgi. Klucze.
ARMATURA do pary, wody, ogrzewań centralnych.
ARTYKUŁY TECHNICZNE.
Wyroby gumowe, Węże parciane, czysto lniane. Tarcze karborundowe, korundowe i alundowe. Szczeliwa. Oleje i smary.

**Armaturę** do pary, wody, gazu i t. d.
**Rury:** kotłowe, gazowe i łączniki do nich.
**Płyty uszczelniające:** Klingerit, Noorit, gumowe z przekładkami, azbest, tekturę techniczną i t. d.
**Szczeliwa:** do kotłów, maszyn parowych i pomp.
**Węże** gumowe i metalowe do pary, wody itd.
**Smarownice,** Inżektory Restartinga.
**Odwadniacze.**
**Pompy skrzydłowe:** podwójnego i poczwórnego działania, oraz wszelkie inne.
**Pasy Transmisyjne:** skórzane, balata i sierści wielbłądziej.
**Narzędzia, Stal.**
**Żarówki.**

poleca ze składu

# ADOLF RICHTER

**BIURA TECHNICZNE**

**Warszawa, Rymarska 10, tel. 10-81 i 86-80.** **Łódź, Przejazd 20, tel. 380.** 12

SŁYNNE NA CAŁY ŚWIAT

# LANZA

lokomobile
młocarnie
maszyny rolnicze
silniki ropowe.

**Reprezentacje:**

**NITSCHE i S-ka, Poznań.**

31

**JEST TO OBOWIĄZKIEM KAŻDEGO**

Nabyć taką wyprawę dla swej rodziny, gdyż z powodu likwidacyjnej wyprzedaży towarów, sprzedajemy takowe o 50% taniej, o czem każden się przekona otrzymawszy próbną paczkę, która składa się z

**40 sztuczek towaru za 45 złotych.**

a mianowicie: 3 metry „Melanżu" na codzienne męskie ubranie, towar ten jest nie do rozdarcia w noszeniu, 4 metry ładnego batystu na damską letnią suknię, 3 metry dobrego kolorowego płótna na męską koszulę, 2 metry białego płótna na damską koszulę, 2 metry dobrego płótna na fartuch, 2 ręczniki serwetowe, ładna turecka chusteczka na głowę, 4 par pończoch, 4 par skarpetek, 12 chusteczek do nosa i 12 szpulek nici do szycia. To wszystko razem w wyłącznie dobrym gatunku, po otrzymaniu listowego zamówienia (nawet bez zadatku), wysyłamy każdemu za **zaliczką pocztową** tylko za 45 złotych.

**Uwaga:** Taką że wyprawę z 40 sztuczek w wyższym gatunku z czysto wełnianym angielskim kortem na eleganckie męskie ubranie, albo na płaszcz wysyłamy za 55 zł. Również wysyłamy: Płótna białe lub deseniowe w najlepszych gatunkach na bieliznę i poszwy. Cena za metr 1,35 gr., 1,45 gr. i 1,55 gr. Zapał różowy na wsypy cena za metr 1.50 i 1,75 gr. Zapał czerwony na wsypy cena za metr 2,75 gr. i 3.25 gr. Zefiry na koszule i dymka na kalesony za metr 1,50 gr. i 1,75 gr. Cajgi dubeltowe najmocniejszy towar na codzienne ubranie do roboty cena za metr 2,75 gr. 3,50 gr. i 4.25 gr.

Zamówienia prosimy adresować: **Skład fabryczny M. BRYL, Łódź, Piotrkowska 56.** 32

**DO SPRZEDANIA:**

1 maszyna do obierania zboża (Schälmaschine), leżącej konstrukcji z kamieniami szmerglowemi 50 cm., wydajności 400 — 500 kg na godz.,

5 maszyn do przesiewania mąki (2 „Vorsichter", 3 Sichtmaschinen).

Wszystkie maszyny są używane, lecz dobrze utrzymane.

**PRZEMYSŁ DRZEWNY HERMAN SCHUTT,**

**Czersk (Pomorze).**

30

Do sprzedania młyn w Poznańskiem w środku miasta, 40 mórg ziemi, willa, dom dla robotników, budynek fabryczny z urządzeniem młyńskiem, o przemiale 150 ctr. na dobę, żywy i martwy inwentarz za cenę ostateczną 45,000 gotówką, w miejscowości tej niema młyna.

Bliższych informacji udzieli właściciel

**Jan Gross** — Sosnowiec. 29

**MŁYN WODNY,**

**turbinowy, siła 35 koni w pełnym biegu,** żywy i martwy inwentarz, budynek murowany 3 piętrowy, ziemi czysto pszennej 18 morgów przy młynie, okolica Drozdowa pod Łomżą przy Narwi, ostateczna cena pięćdziesiąt tysięcy złotych, bez pośrednictwa, pożądani tylko poważni reflektanci. Wiadomość na miejscu u właściciela w **Bronowie, ziemia Łomżyńska poczta Wizna M. Lange lub w Warszawie, Wronia 4 kantor piekarni I.**

24

Z powodu powiększenia młyna, jest do sprzedania lokomobila „LANZA", o sile 30 koni normalnych w zupełnie dobry stanie, maszyna jest czynna, obejrzeć można na miejscu.

**Spółdzielnia Zbożowa**

**„Młyn i Piekarnia"**

**Siedlce, pow. Łęczycki.**

23

**Instalacje młynów, piekarń i sił wodnych**

pod kierownictwem dyplom. inżyniera

**St. Małyszczyckiego.**

**Porady praktyczne dla poprawy dawnych i budowy nowych urządzeń na podstawie długoletniej praktyki i z uwzględnieniem najnowszych udoskonaleń; badanie sytuacji miejscowej z ewent. pomiarem siły wodnej; sporządzanie planów i kosztorysów oraz nadzór techniczny nad budową.**

**„Praca" Biuro Inżynierskie**

**Bydgoszcz, ul. Krasińskiego 14.** 14

**POSZUKUJĘ KUPCA LUB WSPÓLNIKA**

z kapitałem dziesięciu tysięcy dolarów do młyna na ukończenie budowy na przedmieściu Kalisza, przy szosie. Budynek ładny, murowany 3-piętrowy z suterynami 17×10 mtr. Pozatem kantorek, motorownia, dom 4-pokojowy, stajnia, wozownia, stodoły i t. d. Urządzenie młyna: motor na gaz ssany 50 HP., motorek elektryczny, 4 pary walców (Gantza), kamienie francuski i sztuczne, maszyny czyszczące, cylindry, elewatory, urządzenia do kaszy jęczmiennej, hreczanej i jaglanej. Młyn mogę wydzierżawić za kaucją gwarancyjną. Oferty kierować: **Cukrownia „Klemensów" p-ta Szczebrzeszyn, J. Wyszyński.**


Wydawca: **Związek Młynarzy Polskich (Stanisław Pytlewski).** Redaktor: **Władysław Łada-Bogdanowicz**